04.11.2024

Sivistysvaliokunta
00102 EDUSKUNTA
p. 09 4321
siv(at)eduskunta.fi

Oulun kaupungin lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle hallituksen esityksestä perusopetuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 114/2024 vp), asiantuntijapyyntö 5.11.2024

Oulun kaupunki kannattaa esitettyä perusopetuslain muutosta.

Perusopetuslain muutoksen esitetään astuvan voimaan 1.8.2025. Muutos on merkittävä olemassa olevaan lainsäädäntöön nähden. Muutokseen tarvitaan aikaa, koska lakiesitys muuttaa nykyisiä toimintatapoja olennaisesti. Mikäli koulutus uudistukseen liittyen käynnistyy vasta maaliskuussa 2025, on lakimuutoksen mukainen aloitus 1.8.2025 liian aikainen. Koulut eivät ehdi sopeuttaa toimintaansa lakimuutokseen, sillä uuden lukuvuoden 2025–26 suunnittelu on jo käynnistynyt ja lain vaatimien uusien toimintatapojen omaksuminen vaatii aikansa.

Lain tuomat muutokset toimintaan näkyvät talousvaikutuksina kuntien taloudessa. Laissa on määritelty ryhmäkohtaisena tukimuotona oppilaskohtainen kerroin sekä oppilaskohtaisiin tukitoimiin liittyvä rajaus opetusryhmien muodostamisessa. Nämä toimet edellyttävät henkilöstöresurssin lisäämistä. Talousvaikutukset näkyvät Oulun kaupungille n. 50 henkilötyövuoden lisäyksenä.

Ryhmäkokoon liittyvä muutos

Uudistus tukee positiivisella tavalla lähikouluperiaatteen toteutumista. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään oppilaan omassa luokassa tai lapsiryhmässä ilman hallintopäätöstä. Oulun kaupunki esittää, että lakimuutokseen kirjattu ryhmäkoon rajaus (ryhmäkokosäännös 20 g §) astuu voimaan vasta 1.8.2026 alkaen, koska oppilaiden tuen päätökset päivitetään lukuvuoden 2025–26 aikana. Tämän jälkeen on tiedossa, kuinka monella oppilaalla on oppilaskohtaisen tukitoimen päätös. On huolehdittava, että viiden (5) oppilaan rajaus ryhmäkoon muodostamisessa ei rajaa oppilaan oikeutta osallistua opetukseen yleisopetuksen ryhmässä niissä oppiaineissa, joissa hän ei tarvitse oppilaskohtaisia tukitoimia.

Mitoituksen vaikutukset tulevat olemaan laajoja. Opetusryhmien muodostamiseen ja henkilöstöresurssin kohdentamiseen tarvitaan kouluilla riittävästi aikaa. Tämän lisäksi tarvitaan aikaa lisähenkilöstön rekrytointiin. Tarkennetut kustannuslaskelmat voidaan

esittää vuoden 2025 aikana Oulun kaupungin vuoden 2026 talousarvioon ja näin aiheutuvat kustannukset saadaan kohdennettua perusopetuksen kustannuspaikalle. Käytettävät käsitteet tulee määritellä tarkasti. Mitä eroa on käsitteillä erityisluokka tai pienryhmä?

Esiopetukseen liittyvät kirjaukset

Perusopetuslaki vaatii selkeyttämistä ja täsmennystä esiopetusta koskeviin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin.
Esiopetuksen osalta oppilaskohtaiset tukitoimet eivät sellaisenaan ole toteutettavissa. Lain soveltaminen tämän osalta kaipaa selkeyttämistä. Esiopetuksessa olevien lasten tuen päätöksiin liittyen tulee kirjata yksiselitteinen määritelmä oppilaskohtaisten tukitoimien osalta, mistä tuesta päätetään esiopetuksessa olevalle lapsille.
Esiopetuksen tuen rakenne poikkeaa varhaiskasvatuksen tuen rakenteesta, jonka vuoksi lakiesitys jää epäselväksi. Tuen määrittelyn erilaisuus varhaiskasvatuksen tuen säädösten kanssa näyttäytyy epäselvänä. Varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä tulee tarkistaa yhdenmukaiseksi perusopetuslain esi- ja perusopetuksen tuen lainsäädännön kanssa.
On olennaista tarkentaa, tarvitaanko oppimisen tuen kirjaukset erikseen sekä täydentävän varhaiskasvatuksen että esiopetuksen osalta. Esiopetuksessa opetushenkilöstön hallinnollinen kirjaaminen ei lakimuutoksen mukaan vähene - samalle lapselle tehdään kirjaukset kahteen eri dokumenttiin. Esitämme, että täydentävässä varhaiskasvatuksessa oleville lapsille ei tehdä päätöstä täydentävän varhaiskasvatuksen osalta erikseen, vaan yksi tuen päätös riittää.

Opetushenkilöstö

Opetushenkilöstön saatavuutta tulee lisätä uusien koulutuspaikkojen avaamisella. Esityksessä olevat määrät kattavat vain osittain uudistuksen tuomat henkilöstötarpeet.
Oulun kaupunki esittää, että asetusta opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) tulee muuttaa siten, että erityisopettajan ja erityisluokanopettajan tehtävänimikkeet yhdistetään yhdeksi erityisopettajan tehtävänimikkeeksi. Tämä joustavoittaa tuen suunnittelua ja toteutusta oppilaiden tarpeet huomioiden.
Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä on hyvä kirjaus lakiin. Jää epäselväksi, mitä kirjaus käytännössä tarkoittaa. Kelpoisuusehtoihin liittyen herää kysymys, josta esimerkkinä voisi mainita, onko erityisluokanopettaja pätevä opettamaan esimerkiksi fysiikkaa yläkoulussa, kun laaja-alainen erityisopettaja ei ole pätevä? Mitä tarkoittaa laaja-alaisen erityisopettajan antama opetus pienryhmässä, jollei hän voi ottaa kokonaisvastuuta oppilaan opetuksesta pienryhmässä?

Oulun kaupungin puolesta,

Marjut Nurmivuori
perusopetus- ja nuorisojohtaja